

ВЪПРОСИ НА ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

t_alexandrova_@mail.bg

Настоящият брой на сп. „Български език“ включва статии от областта на историята на българския език – лексикология, проучване на средновековни писмени паметници, преводи и др. Броят е посветен на 100-годишнината от рождението на чл.-кор. проф. Дора Иванова-Мирчева – изтъкнат палеославист, талантлив изследовател на историята на българския език, откривател и издател на старобългарски произведения.

В статията на Татяна Илиева „Догматическата екзегеза и богословският език в *Похвално слово за Йоан Богослов* на Йоан Екзарх“ е разглеждана концептуалната и езиковата страна на богословската лексика в хомилията и са направени изводи за разволя на терминологичния пласт в речника на старобългарския език от Симеоновата епоха.

Марияна Цибранска-Костова изследва някои закономерности при превода и рецепцията в славянския свят на един от най-значимите византийски правни паметници – *Procheiros nomos* (870–879/907) в статията си „Средновековният юридически текст в лабораторията на превода (по материал на Прохирона / Закона градски)“. С езиков материал е подкрепена хипотезата, че преводът на Прохирона е подчинен на стремежа към изковане на домашна правна терминология и редуциране на лексиката от чужд произход.

Статията на Елка Мирчева „Битът на средновековния човек в *Римския патерик* (лексикални етюди)“ под формата на кратки лексикални етюди разглежда 4 лексеми от *Диалозите* на папа Григорий Велики, известни в славянската книжнина като *Римски патерик*, които разкриват интересни сведения за живота на българите през Средновековието, както и за процесите в разволя на старобългарския книжовен език в свързания с Преслав книжовен център.

Мария Спасова представя неизследван старобългарски непълен превод на Златоустовия *Шестоднев* в статията си „Беседа 11 от Златоустовия *Шестоднев* в Зогр. № 19 от библиотеката на Зографския манастир“. За

пръв път в науката се въвежда неизвестен старобългарски превод на тълкуванията на Йоан Златоуст върху Книга *Битие* и чрез изследване на езиковите особености на превода се доказва, че той е възникнал на ранен етап в Плисковско-Преславския книжовен център.

Ивона Карачорова посвещава статията си „Маргинални тълкования към псалмите в ръкописен псалтир НБКМ 13“ на единствения засега славянски препис на Псалтира, в който 120 избрани откъса от тълкуванията на Исихий Ерусалимски към псалмите, известни още като Псевдо-Атанасиеви, са изписани маргинално спрямо текста. Тълковните текстове и псалтирният текст, към който се отнасят, се публикуват, като за сравнение се привеждат разночетения от други преписи на псалмите с тези коментари.

Статията на Ваня Мичева „Концептът *разкаjali се блудници* в историята на българския книжовен език“ е посветена на езиковите и семантичните реализации на концепта *разкаjali се блудници*. Анализирани са езиков материал от класическите старобългарски произведения и от други оригинални съчинения от IX–XI в., както и от житията на светиците в Бдинския сборник (XIV в.).

Калина Мичева-Пейчева анализира „Книжовно и диалектно приназоваването на културни реалии в историята на българския език“. Представят се книжовните и диалектните названия на културните реалии езичник и еретик, на хора медиатори между сакралното и профанното, на болести и лечение. Анализът е основан на езикови данни от средновековни ръкописи, от Българско-италианския речник (1845) и от диалектите.

✉ доц. д-р Татяна Александрова
Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България